

JAN NILSSON

HEMSKHETER I LUR OCH PÅ HEDE

NÅGRA UTVALDA BROTT BEGÅNGNA
MELLAN ÅREN
1850 OCH 1900
I TANUMS HÄRAD BOHUSLÄN

Källmaterial

3

ARSENIKFÖRGIFTNING PÅ BERGA

BEGÅNGET: 1862-03-18

GÄRNINGSMÄN: THOMAS OLSSON, BERGA

ANNA MARIA SIFWERSDOTTER, BERGA

Utdrag ur domboken från Bullarens Häradsrätt. Innehåller alla ingående handlingar i aktuella mål.

Själva protokollsanteckningarna i domboken har vit bakgrund.

Till protokollet bilagda handlingar har grå bakgrund.

Originalhandlingarna kan till vissa delar vara svåra att tyda. Dels kan det bero på bläckfläckar, bortrivet papper eller att inbindningen av domboken gjorts så att ena kanten av en handling blivit "osynlig". Renskrift av texterna har gjorts så långt det är möjligt. Där texten ej kunnat tolkats, har ett frågetecken angetts.

Varje protokoll eller handling inleds med ett id-nr, ex. (v278495.b12480.s2469). Detta nr är ett id som används av företaget ARKIV DIGITAL, när de katalogiserar och lägger ut materialet på internet. Du kan själv, med hjälp av detta id, söka fram aktuellt material på internet, men du måste då prenumerera på tjänsten. En sådan prenumeration kan lösas direkt på ARKIV DIGITALS hemsida.

Dessa rättegångar finns även beskrivna i boken "Hemskheter i Lur och på Hede" som gavs ut 2015 av Tanums Hembygdsförening. Boken sljs av föreningen.

Trevlig läsning

Jan Nilsson, författare

3 ARSENIKFÖRGIFTNING PÅ BERGA

BEGÅNGET: 1862-03-18
GÄRNINGSMÄN: THOMAS OLSSON, BERGA
ANNA MARIA SIFWERSDOTTER, BERGA

v281228.b2740.s543

Tanums Häradsrätt Vinter ting 1862

Den 17 Maj 1862

Nr 207

Allm Åklagaren om Catharina Sifwersdotrs död

Den 1 sistl April inkom från Kronolänsman J A Strömberg till Domhufvanden, - jemte skrifvelse, hwaruti Länsman-
nen begärde bestämmande, huru förfaras borde med begrafningen af pigan Catharina Sifwersdotters i Berga lik, -
följande undersökningsprotokoll:

Bil Strömberg.

Med anledning af uppgifterna i förestående undersökningsprotokoll, angående sjukdoms?, anmodade Domhufvan-
den Herr t.f. provincial Läkaren F. S. Husberg att verkställa obduktion å Catarina Siwersdotters lik och med ob-
duktionsprotokollet jemte attest om dödsorsaken inkomma till Domhufvanden, och har Herr t.f. provincial Läkaren
härefter till Domhufvanden insändt följande handlingar:

1. obduktionsprotokollet, så lydande:

Bil Husberg

2. dito undersökningsprotokoll:

Bil Burman

3. En så lydande attest angående dödsorsaken

Bil Gift

Med anledning af hwad sålunda förekommit har Domhufvanden till denna dag utsatt ransakning härstädes ang.
Catharina Sifwersdotters död, hvarom Länsmannen Strömberg blifvit underrättad för ? efterrättelse och veder-
börande inkallande.

Då detta mål, efter upprop företages, inställer sig Länsmannen Strömberg tillika med följande af honom inkallade
personer: den aflidnes husbonde och svåger, Thomas Olsson i Berga, och hans hustru Anna Maria Sifwerdotter, deras
dotter Josefina Thomasdotter; hos Thomas Olsson boende Rotehjonet Anna Gudesdotter, samt den aflidnes grannar,
Carl Emanuelsson i Warebacka, hans hustru Maja Catarina Johansdotter, Anders Berndtsson i Wassby och Hustrun
Helena Jonsdotter under Wassby.

Ang den aflidna inlemnar Länsmannen följande prestbetyg:

Bil Strömvall

Wid särskilta förhör afgifva först den aflidnas inkallade anförvandter sina berättelser-

1. Anna Maria Sifwerdotter, syster till den aflidna: Deras föräldrar äro längesedan aflidna och voro torparen Sifwer
Trulsson samt hans hustru Martha Björnsdotter under Warebacka. Afl Catharina Sifwersdotter, född år 1821 den 27
Sept, var hemma hos föräldrarna, till dess hon vid 15 års ålder begått sin första nattvardsgång, hvarefter hon inom
Lurs socken haft tjenst på åtskilliga ställen, ? hos Johannes Hansson i Lursäng, Johannes Berntsson och Hans Olsson i
Tågeröd, Olaus Olsson i Resö, Anders Andersson i Gisleröd, Anders Larsson i Sifverbo, Christian Andersson i Torim
och hos sin förenämnda svåger Thomas Olsson. År 1854 fick Catharina ett oäkta barn, hvars fader var sjömannen
Gustaf Carlsson i Rörvik, som, ehuru af Häradsrätten dömd att utgifva skäligt uppfostringsbidrag, dock endast
lemnat obetydligt till barnets underhåll. När Catharina hade blifvit häfdad med detta barn, fick hon komma till sin
svåger och var hos honom, då barnet föddes. Under de första 2 åren efter barnets födelse rådde Catharina sig sjelf och
hade barnet hemma hos sig, hvarefter hon hade detsamma inackorderadt hos Hans Jonsson under Wassby i 3 år, efter
hvilken tid hon åter rådt sig sjelf och haft barnet hemma hos sig, till dess hon ifrån sistl års höst åter haft det utack-
orderat, hos Anders Berntsson i Wassby. Till bestridanade af utgifterna för barnet har hon, utom hvad hon kunnat af-
stå af egna förtjenster och det obetydliga hon fått af barnets fader, använt sitt fädernearf, hvilket dock icke varit mera
än 40 rdr rmt, stäldt under förvaltning af svågerna Thomas Olsson, som var hennes förmyndare. Hos Thomas Olsson
hade Catharina icke någon betingad lön, och hade hon ej heller frivilligt bekommit utaf honom något utöfver födan,
med undantag af ett par skor. Ehuru Catharina Sifwersdotter sålunda i många år befunnit sig i knappa villkor, hade
hon dock egentligen icke lidit någon nöd; och den sist förflutna vintern njöt hon jemföreslevis ett lugnt lif, emedan
hon då hade sitt uppehälle hos svågern och han äfven iklädt sig att ansvara utgifterna för hennes bortackorderade

barn. Den 17 nästl Mars hade Catharina varit frisk och rask och deltagit i arbetet, med det öfriga gårdsarbetet. Med dem åt hon qväll och på samma gång som de gick hon till hvila i vanlig tid, klockan mellan 8 och 9, i samma rum som de. När Anna Maria påföljande morgon kl mellan 5 och 6 vaknade, var Catharina redan uppstigen; och råkade Anna Maria henne först uti köket, der hon sysslade med att koka kaffe. Hon fanns då hafva af misstag tagit på sig Anna Marias dagen förut nyttjade kjörtel. När Anna Maria efter att en stund hafwa uppehållit sig inne i stugan, för att göra i ordning hwad som skulle wara till kaffet, ånyo utkom i köket, berättade Catharina att hon måst gå ut och kråkas, hvarvid Anna Maria dock icke fästade närmare uppmärksamhet, ej heller derwid att Catharina straxt derpå gick och lade sig; men kort efteråt "rann det Anna Maria i sinnet", att Catharina bar hennes kjörtel, uti hvars ena ficka låg en bit arsenik, hvilken hade varit begagnad såsom botemedel för en sjuk kalf; ? som Catharina fortfor att kråkas, frågade Anna Maria henne, om hon hade bitit af det som låg uti Anna Marias kjortelsäck, hvilket Catharina bejakade, under uppgift att hon trodt det woro swafvel, som hon ? intaga för att bota klåda. Anna Maria blef af denna underrättelse "så utom sig, att hon hela dagen icke kunde annat än gråta, och ännu ej fått sitt lugn igen". Hon visste icke hwad som kunde användas till motgift, men på Catharinas begäran gaf hon henne nymjölkad mjölk att dricka så mycket hon wille. Anna Maria beskrefwer arsenikstycket, som fanns i hennes kjortelsäck, "att det var så stort som en fingertopp". Hon hade några dagar förut funnit det i sin mans låsta byrå samt utan hans tillstånd, tagit och använt det till förut nämnda ändamål. Hon har förr aldrig nyttjat arsenik och aldrig heller märkt att sådan funnits i huset.

På fråga af Rätten, om Anna Maria Sifwersdotter funnit sin syster utom hwad som anginge att hon, såsom nämndt är, år 1834 födt ett oäkta barn, fört osedligt lefwerne, säger Anna Maria, att Catharina år 1859 på hösten, då hon äfwen bodde hos Thomas Olsson, åter befanns hafwande, men fick missfall med tvillingar om hvilka hon sade att hon blött en kort tid förut märkt dem hafwa lif. Anna Maria, tillståds, men ingen annan, då missfallet skedde, betraktade icke närmare Catharina foster, men märkte emellertid så mycket, att fostren icke woro fullgångna. Under sjelfwa förlossningen bortkallades Anna Maria, hvilket är orsaken att hon icke kan göra närmare redo. Catharina berättade sedermera, att hon hemligen bortburit fostren och lagt dem i Lurs kyrkogård. Anna Maria omtalade icke missfallet för någon annan än sin man. Efter den sistbeskrifna händelsen har Anna Maria ingen anledning att Catharina fört ett osedligt lefwerne. Catharinas lynne har under den förflutna vintern varit förnöjdt, och tiden närmast före hennes död hade Catharina ej heller varit sig något olik. Anna Maria försäkrar sig icke hafwa anledning att förmoda, det Catharina med uppsåt intagit giftet.

2. Thomas Olsson i Berga upplyser att hans ifrågawarande swärsyster Catharina Sifwersdotter, inna hon fick sitt ännu lefvande barn, haft ett missfall. Thomas Olsson såg det då framfödda fostret, och tillkallade äfwen nämndemannen C Ström i Hofveröd att besiktiga det. Fostret hade blott ett fingers längd, med börjande liknelse till hufvud, armar och ben. På inrådan af Ström blef fostret skaffadt till Lurs kyrkogård, - Thomas Olsson vet icke af hvem. Två eller tre år derefter fick Catharina sitt ännu lefvande barn, hwarefter hon 1819 på hösten ånyo befanns wara hafwande; och har Thomas Olsson af sin hustru erfarit att Catharina då ånyo fått missfall, men han har icke hört att hon nedkommit med tvillingar. Enligt berättelse skall Catharina sjelf hafwa skaffat de sist födda fostren till Lurs kyrkogård. Derefter har Thomas Olsson icke märkt att Catharina varit osedlig. Hon var enfaldig till förståndet och mycket tystlåten, men nöjd med sin ställning; och Thomas Olsson, tyckte att hon sista vintern hade ett lugnare lif än på många år. Hon hade sitt sorgfria uppehälle hos svågern och denne hade inackorderat hennes barn hos Anders Berntsson i Wassby och ansvarade den utfästa årsbetalningen. Ej heller hörde Thomas Olsson att Catharina yttade någon oro för framtiden. Hennes obetydliga arf, omkring 50 rdr rmt, som af Thomas Olsson i egenskap af hennes förmyndare varit förans-taltadt, war väl medtaget, och hennes barns fader, Gustaf Carlsson, som till underhåll åt barnet blott lemnat henne omkring 90 rdr, lät väl ejwidare höra af sig med något understöd, men barnet war sedan så gammalt, att det snart skulle kunna förtjena sitt uppehälle. Thomas Olsson finner sålunda af Catharina Sifwersdotters yttre förhållanden ingen anledning att hon kan hafwa med vilja tagit det gift, hwaraf, efter hwad upplyst är, hon ljutit döden. Ej heller hade hon någon ovän, såwidt Thomas Olsson wet, så att hon kan hafwa omkommit genom annans handawerkan; utan finner han sig blott kunna antaga, att hon af misstag ätit af den i hans hustrus kjortelsäck befintliga arseniken, och deraf sjelf wållat sin död. Dagen för dödsfallet war Catharina Sifwersdotter wid vanligt lynne. Hon gick till sängs i wanlig tid, låg såsom wanligt i samma rum med de öfriga i huset och i samma säng med rotehjonet Anna Gudesdotter. då Thomas Olsson kl 1/2 4 den följande morgonen steg upp, sof Catharina ännu. Han väckte henne och tillsade att hon skulle koka kaffe, hwaruppå han i ungefär 1/2 timmes tid hade göromål utomhus; och när han åter kom in, befann sig Catharina i köket, der hon sysslade med något i spiseln. Thomas Olssons hustru och deras dotter Josefina stodo då upp; men innan kaffet straxt deruppå inbars hade Catharina blifwit sjuk med häftiga kräkningar, så att hon måste intaga sängläge. Thomas Olsson förstod icke då, att Catharina hade fått gift, eller nämnde någon derom något för honom; ej heller visste han något om rätta dödsorsaken förrän efter den af Länsmannen hållna undersökning, då hustrun berättade honom att Catharina af misstag bitit af ett stycke arsenik liggande i hustruns kjortelsäck, sedan det dagarna förut varit nyttjadt åt en sjuk ko. Thomas hade flera veckor före Catharinas död gifvit sin hustru ett stycke arsenik han för många år sedan köpt af en kringresande obekant jernhandlare. Slutligen meddelar Thomas Olsson, att hos honom och hans hustru icke bodde andra personer än deras dot' ter Josefina och son Olof Bernhard, Thomas Olssons styffader Hans Guldbrandsen, aflidna Catharina och rotehjonet Anna Gudesdotter.

3. Josefina Thomasdotter, 19 år gammal: att Catharina Sifwersdotter dagen för sin död ej war sig olik till lynnet. Catharina gick till sängs på samma gång som de andra i huset; och när Josefina waknade följande morgon, hade Catharina

sedan insjuknat och intagit sängen. Josefina war sysselsatt med arbete utomhus nästan hela dagen och derföre icke mycket hos den sjuka som Josefina icke hörde yttra något angående sina plågors orsak. Ej heller märkte Josefina att någon annan frågade henne, huru hon blifwit sjuk, utom en granne Olof Sifwersson, hwilken hon swarade, att hon icke visste det. Flera weckor innan Catharina dog, såg Josefina, att ett stycke arsenik låg uti hennes faders byrå, och hörde sedermera sin moder säga, att hon af samma arsenik gaf en sjuk ko, hwilken ko ännu ej war tillfrisknad, när Catharinas död inträffade.

Thomas Olsson, hans hustru och dotter, beskrifwa på lika sätt Catharina Sifwersdotters sjukdom i fullkomlig öfwerensstämmelse med hwad Länsmannens undersökningsprotokoll upptager.

De öfriga inkallade personerna, emot hwilka någon jäfsanledning ej förefinnes, höras efter aflagd ed och erhållen erinran om edens vigt; berättande vid särskilda företräden:

4. Rotehjonet Anna Gudesdotter i Berga: att Catharina Siwersdotter war dagen före sin död i allt sådan, som hon plägade wara. Frisk och sund lade sig Catharina i samma säng med vittnet vid samma tid som det öfriga husfolket och i samma rum som de. Wittnet märkte ej när Catharina påföljande morgon steg upp, utan wakenade först när hon åter gick och lade sig, medan hon hade insjuknat. Hennes sjukdom yttrade sig i starka kräkningar och en osläcklig törst ända till hennes död. Till törstens släckande såg vittnet att hon bekom vatten och en gång mjölk. Straxt efter det Catharina intagit sängen, frågade vt, huru det kom sig att Catharina blifwit så hastigt och häftigt sjuk, hwartill hon svarade att hon bitit i något som hon trodde wara swafwel; och då Anna Maria Sifwersdotter fick höra detta, frågade hon med stor ängslan, om Catharina bitit af det som låg i Anna Marias kjortelsäck, hvilket Catharina bejakade. Anna Maria uppenbarade likwäl icke såvidt vittnet hörde, för Catharina att denna hade kommit att äta af ett stycke arsenik; men efter Catharinas död har Anna Maria sagt detta för vittnet. Wt har icke sett att arsenik fanns uti Thomas Olssons hus, men intygade att ett af hans fäkreatur war sjukt wid den tid då Catharina dog. På fråga af Länsmannen, hvarför icke vittnet vid hans undersökning omtalat hwad vittnet nu uppgifvit, svarar vittnet, "att då matmodern icke yppat något, tordes icke heller vittnet tala".

Tillspond om vittnet sett Catharina Sifwersdotter under den tid, vt varit i Thomas Olssons hus, d v s sedan sistl höst, föra ett osedligt lefverne, lemnar vittnet ett nekande svar.

På fråga af Anna Maria Olsdotter, om icke vt erinrar sig, att Catharina många gånger fick mjölk att dricka, förklarar vt att vt ej såg detta mer än en gång, men att det kan wara möjligt, "enär uppkastningarna woro hwita såsom mjölk".
Uppläst och widkänt

5. Carl Emanuelsson i Warebacka: att vt känt den aflidna i 25 år, men aldrig funnit henne grubblande, och att vittnet tyckte henne under det sista halfåret hafwa det bättre än på många år.

Uppläst och widkänt

6. Maja Catharina Johansdotter i Warebacka: lika med Carl Emanuelsson

Uppläst och widkänt

7. Anders Berntsson i Wassby: äfwenledes lika med Carl Emanuelsson. Tillika upplyser detta vittne, att Thomas Olsson hos vt inackorderat Catharina Sifwersdotters barn för 12 1/2 öre rmt om dagen och iklädt sig att ansvara för betalningen.

Uppläst och widkänt.

8. Helena Jonsdotter under Wassby: att vt frampå förmiddagen af Catharina Sifwersdotter sista lefnadsdag, händelsevis kom att besöka Thomas Olssons hus och frågade Catharina, som låg sjuk, huru det wore med henne, hwartill hon dock endast swarade, att det wore klent. Catharinas sjukdom visade sig uti starka kräkningar och brännande törst. Vt dröjde blott några få ögonblick i Thomas Olssons hus.

Uppläst och widkänt.

Åklagaren anhåller om målets uppskjutande för att få höra Thomas Olssons ännu ej inkallade husfolk, hans son Olof Bernhard och styffader Hans Guldbrandson, jemte nya vittnen, hvilka möjligen kunna wara att ?; och pröfvar Häradsrätten, med bifall härtill skäligen uppskjuta målet till andra rättegångsdagen af instundande sommaring, med föreskrift att Länsmannen, Thomas Olsson och Anna Maria Sifwersdotter då ega ånyo infinna sig samt att Länsmannen eger till samma rättegångstillfälle inkalla dem, hvilka han vidare will hafwa i målet hörda.

Tinget afslutas

År och dagar som förr skrifne stå

På Häradsrättens vägnar

L Norin

Bil Strömberg. Nr 207

Protokoll hållet å hemmanet Berga i Lurs Socken af Tanums härad, den 22 dra Mars 1862

Enligt anmälan hade en hos hemmanets egare Thomas Olsson härstädes warande tjenstepigan, Catharina Sifwersdotter, 42 år gammal, sistlidne tisdag den 18de dennes kl 11 1/4 e m aflidit under sådana förhållanden att dödsorsaken wore oviss, hvadan ock wederbörande Pastorn EMbele??? vägrat att liket jordfästa intilldess undersökning om dödsfallet och omständigheterna dervid blifvit hållen.

I anledning häraf hade undertecknad, Kronolänsman, för sådant ändamål, inställt sig här, biträdd af hemmansegarne Johannes Johansson i Utby och Carl Emanuelsson i Warebacka.

Husfolket tillkallades och uppgåfvo.

Tomas Olsson: att pigan, som om tisdagsmorgonen uppstod "frisk och kry", genast derefter, utan att hafva förtärt den ringaste föda, anfallits af starka kräkningar, förfärliga plågor, svår kramp och diarré samt brännande törst, hvilket allt fortfor tills hon dog.

Hustrun Anna Maria Sifwersdotter, den aflidnes syster och matmoder, afger lika berättelse.

Rotehjonet Anna Gudesdotter äfvenledes

Vid besigtning af liket befanns detsamma ega de vanliga dödstecknen: blånader om halsen, naglarne blågröna eller nästan svarta. Ansigtet fullkomligt oförändradt.

Något vidare war ej att anmärka, men, då någon orsak till det häftiga och med sådana omständigheter förknippade dödsfallet icke kan utrönas utan medicolegal besigtning, torde Herr Domhafvanden i orten, som af detta protokoll skall anhålla det, bestämma huruvida en sådan undersökning anses nödig innan liket må begrafvas.

Som ofvan

J A Strömberg

Bil Husberg No 207

År 1862 den 9 April förrättades wid Lurs kyrka af undertecknad på anmodan af Domhafvanden i orten, medicolegal besigtning och liköppning å pigan Catharina Sifwersdotters från Berga döda kropp, i närvaro af Herr Länsmannen E J A Strömberg och Kronorättaren G Hafström. Likets identitet intygas af Kronolänsman Strömberg.

Species facti.

De upplysningar, som om den aflidna, hvilken war 42 år gammal och ogift, kunnat erhållas, inskränka sig till följande: enligt sammanstämmande berättelser såväl af hennes svåger och syster, - hos hvilken hon i lifstiden varit anställd såsom tjenstehjon, - som ock af en på samma ställe boende äldre qvinna, hade hon den 18 sistl Mars på morgonen, efter att under natten hafwa åtnjutit god sömn, "frisk och kry" uppstigit, men genast derefter, utan att hafwa förtärt den ringaste föda, anfallits af starka kräkningar, förfärliga plågor, svår kramp och diarré, samt brännande törst, hwilka symptomen oafbrutet fortforo till dess hon afled samma dag kl 11 1/4 e m. Hon hade i lifstiden aldrig visat sig grubblande eller hennes lynne eljest undergått någon märkbar förändring. Till sin svåger och syster hade hon ständigt stått i ett godt förhållande. Lufttemperaturen har under de sednarfe dagarne warierat mellan +3 - +5 o C.

Yttre besigtning

Liket befinnes, i en bod bredvid Lurs kyrka, nedlagdt i en kista och iklädt lintyg och strumpor. Det är af medelmåttigt hull och af ungefär 2 1/2 alns längd. Likblånader finnes å hela bakre delen af kroppen; å främre delen af kroppen finnes dylika å öfre extremiteterna, halsen, hakan samt omkring bågge ögonen; i öfrigt är hudfärgen blek; Buken är något sammanfallen. Ringa likstelhet finnes i de nedre extremiteterna men i de öfre är densamma alldeles försvunnen. Naglar såväl å fingrar som tår äro af en svartblå färg. Från munnen utflyter wid likets läggande å obduktionsbordet några matskedar ljusgul vätska. Tungan, blek, är starkt tillbakadragen inom tänderna samt betäckt med ett tjockt lager gulgrått slem, hwilket äfwen betäcker hela munnens slemhinna, som äfvenledes är blek, med undantag af hårda gommen, der färgen är något stötande i rött. I näsan finnes en ringa mängd tunn gråaktig vätska. Ögonlocken å båda ögonen äro tillslutna; Ögon globerna sammanfallna och deras hornhinna (cornea) fördunklad.

Inre besigtning

Hufwud caviteten

Hufwudsvålen är tjock och temligen blodhaltig serdeles å dess bakre del. Hufvudskålsbenen af normal tjocklek. Hjernans alla hinnor äro betydligt blodsprängda. Emellan spindelväfshinnan (arachnoidea) och mjuka hjernhinnan (pia mater) finnes på spridda ställen en wattenaktig utgjutning i ringa mängd. Stora Hjernan är af wanlig consistens och af stark blodhalt. Långa blodledaren innehåller en större mängd blod, som i dess främre hälft är tunnflytande och i dess bakre lefrad. Sidomkamrarne innehålla hwardera en ringa mängd tunn vätska, hwars färg är något stötande i ljusrött. Sidoblodledarne äro starkt spända af mörk, lefrad blod. Lilla Hjernan är till sin consistens lika med Stora Hjernan och af samma blodhalt.

Bröstkaviteten

Lungsäckarne innehålla hwardera en betydlig mängd rödaktig vätska. Luftrörets slemhinna är öfverdragen med ett tunt lager af rödaktigt, skummigt slem; till färgen är den i öfre hälften blek, i undre hälften mycket blodstrimmig och å hela sistnämnda ställe lätt aflossbar. Lungorna, betydligt sammanfallna, ligga fria i sina caviteter. de äro begge på ytan framtill af en rödgrå, baktill af en nästan svartblå färg. De knistra allestädes ("knastra" överallt) vid insnitt och visa en snittyta, som närmare främre ytan är af rödbrun, men djupare i substansen af svart brun färg; vid tryck afgifwa de dels en brunaktig, dels en mera mörkfärgad skummig vätska. Såväl båda lungorna i sin helhet som äfven afskurna bitar af desamma flyta fullkomligt i watten. Hjertsäcken är på sin yta betydligt fettbelagd och innehåller ungefär 3 teskedar af en halmgul vätska. Hjertat, något större än normalt, med börjande fettwandling af muskulaturen. Den wenstra kammaren innehåller en stor mängd fibrin jemte en ringa mängd lefradt blod. Högra kammaren innehåller mörkt tunnflytande blod, som nästan fyller hela dess cavitet. Hjertats alla valvler och mynningar friska.

Bukcaviteten

Lefvern är af normal storlek på sin yta till färgen gråbrun af fast konsistens och substansen wisar vid insnitt en ljusbrun yta. Gallblåsan är måttligt fylld med tunnflytande gröngul vätska. Magen (ventriculus) - som underbands och uttogs - af vanlig storlek och på ytan till färgen blekgrå med undantag af ungefär halfwa dess botten (fundus) mot nedre magmunnen (pylorus) till, der den skiftar emellan rött och ljusbrunt. Den är till 2/3 fylld med ett flytande innehåll, som wid magens öppnande befinnes wara en gulvit tunnflytande vätska. Magens slemhinna är af gråaktig färg med här och der befintliga blodutgjutningar under slemhinnan (ecchymoser), derjemte finnas från ungefär midten af magens botten ända till nedre magmunnen sår i sådan mängd och så lätt sammangyttrade, att hela detta ställe tycks, med undantag af några, få isolerade sår, utgöra ett enda stort sådant, hwars bredd är mellan 2 - 3 tum; för öfrigt har slemhinnan öfwerallt omkring såren ett swullet och naggadt utseende. I nämnda sår finnes fastsittande små hvita, för känseln hårda korn i rik mängd - dessutom är magens slemhinna öfwersållad med dylika, större och mindre, korn, - de större af ungefär ett knappnålshufvuds storlek. (Magen tillika med dess innehåll tillvaratogs i 2ne glaskärl, hwilka i min nävevaru förseglades af KronoLänsman E JA Strömberg och Olaus Olsson i Östby med deras egne sigiller; kärlen inlemnades efter slutad förrättning å Apotheke i Strömstad). Matstrupens slemhinna har genom hela sin längd ett rödstrimme utseende, serdeles i dess nedre tredjedel och är öfverdragen med ett tunnt lager gulaktigt slem. Tunn tarmen, liksom groftarmen hafwa öfwer allt på ytan en blekgrå färg. Slemhinnan 12 tums-tarmen (duodenum) är frisk och af ljusgul färg och å den samma befinnas inga af de magen befintliga hwita korn. I öfrigt är tunntarmarnes såväl som groftarmarnes slemhinnor af blek färg, och innehålla de förre endast tjockt gulaktigt slem, de sednare en ringa mängd wällingartad, gulgrun massa. Den högra njuren, på ytan af rödbrun färg, är ovanligt liten (2 - 3 t.) men i substansen frisk. Den venstra återigen är betydligt förstorad, har på ytan en något i gulgrått stötande färg, och visar wid insnitt en börjande fettwandling. Mjelten är af blåröd färg, hopskrumpen, till sin konsistens skör, och visar vid insnitt en körsbärsfärgad yta. Urinblåsan tom, dess slemhinna blek. Lifmodern (uterus), ungefär af ett litet pärons storlek, är på ytan rödbrun, med undantag af några ljusgrå fläckar; dess slemhinna blek, belagd med en ringa mängd segt rödaktigt slem. I substansen är den mycket blodfattig. För öfrigt intet att anmärka. Lur som ofvan.

Fr. Snell Husberg

Närwarande vittnen:

E JA Strömberg
Kronlänsman
Sigill

O Olsson, Östby
Sigill

G J Hafström
Kronorättare

v281228.b2800.s555

Bil Burman No 207

Protokoll, hållet vid undersökningen af förgiftade pigan Catharina Sifwerdotter fr Lurs socken d. 15 April 1862. Sedan t f ProvincialLäkaren H Doctor F S Husberg och Stadsläkaren Hr Doctor J Cron infunnit sig öppnades 1/1 Bout., försedd med 3ne sigill med bokstäfverna E J A S och O O, och innehållande magen och dess innehåll, hwaraf större delen försigtigt afhölldes i en porcellains skål och det öfriga utspädt med vatten i ennan dylik. Bottensatsen aftwättades några gånger och befanns innehålla små hvitaktiga korn, som för blåsrör på kol gaf tydligt tillkänna närvaro af arsenik genom den starka hwitlöksaktiga lukten*. Till yttermera visso inlades några små korn jemte några kolsplittor i ett litet proför, som upphettades öfwer spritlampsågan, hwarvid en tydlig metallspiegel bildades och arseniklukt gaf sig märkbart tillkänna. Arsenikens närvaro war således konstaterad, hwarför någon vidare undersökning aj ansågs nödvändig.

Strömstad d. s. ofv.

A L Burman

Fr Snell Husberg

t f Prov.Läkare

Närvarande vid undersökningen

John Cron

Stadsläkare

v281228.b2800.s555

Bil Gift No 207

Attest

På grund af hwad sålunda under obductionen och wid den chemiska undersökningen förekommit, jemfördt med de i species facti omnämnde sjukdomssymptomen, får jag härmed afgifva det utlåtande, att förgiftning medelst arsenik warit orsaken till pigan Catharina Sifwersdotters den 18 sistl Mars timade död, hwilket härmed försäkras såväl på förut aflagd embetsed, som ock med denna edeligaförpligtelse; Så sant mig Gud Hjelpe till lif och själ.

Strömstad de 13 April 1862.

Fr Snell Husberg

t f Prov.Läkare i Strömstads distrikt

v281228.b2800.s555

Bil Strömwall no 207

Pigan Catharina Sifwersdotter i Berga af Lurs församling, som afled de 18 sistlidne Mars, var född i Lurs församling de 27 September 1821 /Tjugoett/ egde swag Christendomskunskap, obehindradt tillträde till den Heliga Nattvard, hwilken hon begick sednast den 19 Januari detta år; hon har oäkta barn men i öfrigt oklandrad frejd.

Tanums Prestgård den 17 Maj 1862

A J Strömwall

v. P.L.

Lagtima sommarting med Tanums Härad

Den 18 Juni 1862

v281228.b3510.s697

No 21

Ang Catharina Sifwersdotters i Berga död.

Häradsrätten företager åter ransakningsmålet som finnes antecknad under no 207 i Domboken för innevarande års Vinterting, angående Catharina Sifwersdotters från Berga död.

Vid upprop infinner sig Kronolänsmannen E J A Strömberg, hvilken låtit inkalla Olof Thomassons son, Olof Bernhard Thomasson, och styffader, Hans Gullbrandsson äfvensom den aflidne broder Olof Sifversson under Berga. Thomas Olsson och hans hustru Anna Maria Sifwersdotter äro äfven personligen tillstädes.

Vid särskilda företräden hörda, berättar

9. Olof Bernhard Thomasson, 12 år gammal, att han var ute i en kölna hela den dagen, då Catharina Sifwersdotter dog och blott under måltiderna var inne uti stugan, der hon låg. Den aflidne yttrade sig icke men jemrade sig under den tid Olof Bernhard Thomasson var närvarande, ej heller såg vittnet att den aflidne förtärde något.

Morgonen efter sedan Catharina Sifwersdotter dött, nämnde vittnets moder med flere personer att den aflidna fått in gift.

10. Olofr Sifwersson, att han besökte sin svåger Thomas Olsson dagen före den aflidnes död - Då vittnet inkom i stugan, satt Catharina Sifwersdotter i spisel och syntes vara illamående, hvilket vittnet förut försport. På fråga af vittnet till Catharina Sifwersdotter om det var hon som var sjuk, svarade hon "ja det är det" - Under hela dagen låg hon och kräktes samt var mycket sjuk; dock talade hon ej vid någon, och nämnde ej så att vittnet hörde det, om att hon smakat på det, som låg uti systemens klädningsficka.

Vitnet påstår sig icke hafva afvetad på hvilket sätt den aflidne bekommit gift förr än åtta dagar efter sedan ransakningen (ang hennes dödsorsak) härstädes varit hållen.

Hans Gullbrandsson, emot hvilken icke någon jäfsanledning förekommer, får aflägga sanningseden och emottaga varningar för dess missbruk af edens vigd hvarefter

11. Hans Gullbrandsson berättar, att samma dag, som den afl dog, var hon iklädd systemens klädning. Vittnet hörde af qvinfolket uti Thomas Olssons hus några dagar efter Catharina Sifwersdotters död, att hon yttrat misstankar att hafva bekommit något gift, men vittnet har aldrig sett något sådant uti Thomas Olssons hemvist.

Att Anna Maria Sifwersdotter fick vittnet höra, att den aflidna smakat något, som låg uti den förras klädningsficka.-

Uppläst och erkänt

Åklagaren öfverlämnar målet till Rättens pröfning, yrkande ansvar å Thomas Olsson och hans hustru för vårdslöst umgänge med gift, som de haft uti sitt hus den olycka hvilken i följd deraf timat.

Utslag (se No 120)

No 157**Uti målet No 21 i denna Dbok meddelas följande****Utslag**

De tilltalade hafwa uppgifvit och erkänt, att sedan tilltalade thomas Olsson såsom botmedel för små kreatur till sin hustru Anna Maria Sifversdotter utlemnat ett stycke arsenik, som han dessförinnan på olofligt sätt förskaffat sig, samt Anna Maria Sifversdotter den 17 Mars 1862 för afsedda ändamålet begagnat en del deraf och lagt återstoden i en å hennes kjortel befintlig ficka, hwarest hon låtit arseniken wid kjortelns afläggande qvarligga, hade hennes syster Catharina Sifversdotter nästpåföljande morgon, under det Anna Maria Sifversdotter ännu sof, iklädt sig nämnda kjortel samt en stund efteråt blifvit illamående och besvärats af kräkningar, då Anna Maria Sifversdotter, som äfven förut warseblifvit att hennes kjortel af systemen begagnats, men dervid icke erinrat sig arsenikstycket, till en början anat och kort derpå blifvit förvissad att Catharina Sifversdotter smakat på detsamma hwarefter Catharina Sifversdotter, hvilkens sjukdom fort yttrat sig i fortfarande kräkningar samt i svår kramp, brännande törst och diarré, samma dag omkring klockan elfva på aftonen aflidit, utan att Anna Maria Sifversdotter under dagens lopp för systemen eller andre upptäckt verkliga orsaken till hennes sjukdom eller sökt förskaffa systemen annat botmedel än mjölk, som hon sjelf gifvit henne; och alldenstund Herr t f ProvincialLäkaren Doktor S Husberg, efter werkställd medicolegal obduktion jemte chemisk undersökning å Catharina Sifversdotters döda kropp, uti afgifvet embetsutlåtande intygat att hon aflidit i följd af arsenikförgiftning, samt på grund af Anna Gudesdotters i Berga vittnesmål, jemfördt med hwad af de tilltalade blifvit erkänt och i öfrigt förekommit, kan med wisshet antagas, det denna förgiftning härledt sig deraf att Catharina Sifversdotter, under förmodan att förutnämnda arsenikstycke warit swafvel, morgonen före sin död förtärt någon del af detsamma, för att bota en hudsjukdom, som skall besvärat henne; fördenskull och emedan således ådagalagdt är, att de tilltalade, dymedelst att de olofligen innehaft arsenik och i afseende på dess förwarande åsidosatt nödig försiktighet, warit till Catharina Sifversdotters död wällande, hwarutinnan Anna Maria Sifversdotters försummelse måste i så måtto anses swårare än mannens, att hon på sätt ofvan blifvit nämndt, dels sednare än mannen innehaft arseniken och dermed så tanklöst nedstoppat densamma i sin kjortelficka att hon morgonen derpå till en början icke erinrat sig detta, och dels, efter erhållen kännedom om förgiftningen, uraktlåtit att genast yppa rätta förhållandet, på detb hjälp, derest sådan warit möjlig måtte kunna anskaffas; Ty pröfvar Häradsrätten i förmågo af Kungl fordn den 26 Maj 1827 och 9§ i Kungl fordn den 29 Januari 1861, rättwist döma de tilltalade, att för deras berörda wällande böta, Thomas Olsson etthundra och Anna Maria Sifversdotter tvåhundra rdr, allt rmt, till treskiftes emellan kronan, häradet och Åkl, eller, i brist af tillgångar till böter, med gäldande, istället undergå, Thomas Olsson 17 och Anna Maria Sifversdotter 28 dagars fängelse wid watten och bröd; hwarjemte de förpligtas att gemensamt eller hwilkendera tillgång eger godtgöra kostnaderna för ofvanomförmälda obduktion och besigtning i enlighet med deras i wederbörlig ordning godkänd räkning, dock warda Häradsrättens hållna ransakning och nu meddelade utslag, jemlikt 25 kap 5§ rättegångsbalken, Kungl Majts och Rikets Götha Hofrätts pröfning af Häradsrätten underställte. (Besvärshänvisning)